

Ráðherryfirlýsing um aðlögun að loftslagsbreytingum

Norrænu umhverfisráðherrarnir héldu fund í Longyearbyen á Svalbarða í vikunni. Þar var þeim gerð grein fyrir vinnu sem verið hefur í gangi til að meta veikleika og hugsanleg áhrif sem loftslagsbreytingar hafa í för með sér á Norðurskautinu. Einnig kynntu þeir sér skýrslu um loftslagsbreytingar og þýðingu þeirra fyrir náttúrustjórnun á Norðurlöndunum.

Umhverfisráðherrarnir lýsa miklum áhyggjum á loftslagsbreytingum sem eru að verða í heiminum og leggja á það áherslu að Norðurlöndin vilji vinna að því að efla stefnumörkun í loftslagsmálum, bæði heima fyrir og á alþjóða vettvangi, með það að markmiði að minnka losun gróðurhúsalofttegunda eins og kveðið er á um í Loftslagssamningnum. Öll Norðurlöndin munu standa við skulbindingar sínar samkvæmt Kyotobókuninni. Löndin ætla að vinna að því á alþjóða vettvangi að nýjar reglur um losun gróðurhúsalofttegunda verði settar eftir 2012. Jafnframt að Loftslagssamkomulagið nái einnig til þeirra landa sem mest losun er frá þannig að hægt verði að tryggja verulega minnkun losunar gróðurhúsalofttegunda í heiminum.

Þrátt fyrir mikla minnkun losunar verður ekki komist hjá því að loftslagsbreytingar verði af völdum aukins styrks gróðurhúsalofttegunda í andrúmsloftinu. Nú þegar sjáum við breytingar á loftslaginu og áhrif þeirra eru mikil og auðsæ í umhverfinu á Norðurskautinu. Rannsóknir sýna að loftslagið mun breytast enn frekar á næstu 100 árum, jafnvel þó að það takist að minnka losun gróðurhúsalofttegunda. Loftslagsbreytingar verða ef til vill ekki eins á öllum Norðurlöndunum og jafnvel getur orðið munur á þeim milli svæða innan sama landsins. Samnefnari verður til að mynda óstöðugra veður eins og sterkari vindar, meiri úrkoma, hærri meðalhiti og breytingar á sjávarhæð. Á einstaka svæðum getur afleiðingin orðið þurrkar. Loftslagsbreytingarnar munu hafa áhrif á náttúru og vistkerfi, á lífsskilyrði manna, á byggingar og innviði samfélagsins.

Umhverfisráðherrarnir leggja á það áherslu að brýnt sé að löndin hefji aðlögun vegna þeirra áhrifa sem breytingarnar muni hafa í för með sér, til að halda tjóni í lágmarki. Þetta þýðir að stunda verður rannsóknir til að afla frekari þekkingar um loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á náttúru og samfélag. Enn fremur verða löndin að meta hvar þau eru sérlega viðkvæm fyrir loftslagsbreytingum og vinna að og framkvæma stefnumörkun um aðlögun. Í þessu sambandi er einnig vísað til þess að löndin hafa með Loftslagssamningi Sameinuðu þjóðanna skuldbundið sig til að vinna stefnu um það hvernig skuli bregðast við loftslagsbreytingunum og að framkvæma aðgerðir. Einnig er vísað til samkomulags Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni þar sem löndin eru hvött til samþætta og taka tillit til líffræðilegrar fjölbreytni í stefnumótun um loftslagsbreytingar.

Umhverfisráðherrarnir hafa, með Umhverfisframkvæmdaáætlun sinni fyrir árin 2005-2008, sett sér að bæta þekkingu á áhrifum loftslagsbreytinga á umhverfi sjávar og þýðingu loftslagsbreytinga á náttúru- og menningarumhverfi á Norðurlöndunum.

Umhverfisráðherrarnir munu sjálfir beita sér fyrir því að afla þekkingar á áhrifum loftslagsbreytinga, að láta meta veikleika og grípa til aðgerða innan ábyrgðasviðs þeirra. Reynolds sem þegar er til staðar á Norðurlöndunum í mótun aðlögunarstefnu, sýnir að þekking á veikleikum eigin geira vegna loftslagsbreytinga skiptir miklu máli við skipulagningu og framkvæmd aðgerða. Við ætlum að vinna saman að norrænum aðgerðum þar sem það er hagkvæmt og er hér vísað í skýrsluna “Norræn náttúrustjórnun í breyttu loftslagi”, sem gerð var fyrir Norrænu ráðherranefndina árið 2004/2005. Umhverfisráðherrarnir munu fylgja tillögum skýrslunnar eftir hver í sínu heimalandi. Til að fylgja skýrslunni eftir verður frekara norrænt samstarf metið m.a. um þróun mælikvarða og skipst verður á reynslu sem tengist til að mynda útbreiðslu tegunda.

Umhverfisráðherrarnir slá því föstu að áhrif loftslagsbreytinga hafi fjölþætt áhrif á mörg samfélagssvið og falli undir stjórn margra mismunandi stjórnvalda. Ólík stjórnvöld verða að axla ábyrgð á úttektum og aðgerðum innan eigin ábyrgðasviðs. Umhverfisráðherrarnir munu, ásamt öðrum ráðherrum, eftir verkaskiptingu í stjórnarráði og aðstæðum í hverju landi fyrir sig, eiga stóran þátt í því að afla og dreifa þekkingu á loftslagsbreytingum, aðlögun, skipulagningu og framkvæmd aðgerða bæði á eigin sviði, þverfaglega og yfir landamæri.

Umhverfisráðherrarnir munu styðja utanríkisráðherrana í starfi þeirra við að koma loftslagsmálum og stefnumörkunum fyrir aðlögun ofarlega á dagskrá í starfinu innan Norðurskautsráðsins, þar sem meðal annars er fjallað um eftirfylgni Arctic Climate Impac Assessment (ACIA) skýrslunnar frá árinu 2004 og stefnuyfirlýsingu sem kom í kjölfar fundarins sem haldinn var í Reykjavík í nóvember 2004. Frá haustinu 2006 og næstu 6 ár verður formennska í Norðurskautsráðsinu á höndum 3 norrænna ríkja (N, DK, S). Með langtíma skipulagningu telja umhverfisráðherrarnir það verða sérstaka áskorun að tryggja góða samhæfingu milli loftslagsstarfsins í Norðurskautsráðinu og annars norræns starfs um stefnumörkun í aðlögun. Umhverfisráðherrarnir munu leggja sérstaka áherslu á það að aðlögun náttúrunnar að loftslagsbreytingum verði í brennidepli í norrænu samstarfi. Norræna ráðherranefndin leggur áherslu á þýðingu samstarfsins um loftslagsbreytingar við aðrar svæðisbundnar stofnanir og samtök (Norðurskautsráðið, Barentsráðið, Eystrasaltsráðið).

Umhverfisráðherrar Norðurlandanna gera sér grein fyrir þörfinni á því að beina athygli að aðlögun vegna loftslagsbreytinganna, jafnframt því að vinna að því mikilvæga verkefni að minnka losun gróðurhúsalofttegunda út í andrúmsloftið. Vinnan verður að fara fram í hverju þjóðlandi fyrir sig innan umhverfissviðsins og jafnframt einnig innan annarra sviða. Við gerum okkur einnig grein fyrir að Norðurlöndin standa frammi fyrir mörgum líkum áskorunum hvað varðar vinnuna við aðlögun að loftslagsbreytingunum, þrátt fyrir að þau séu ólík. Haustið 2006 mun Noregur, sem fer með formennsku í Norrænu ráðherranefndinni, halda Staðardagskrá 21 ráðstefnu þar sem meðal annars verður rætt um loftslagsbreytingar og aðlögun. Umhverfisráðherrarnir munu miðla þekkingu og reynslu um vinnuna við aðlögunarstefnu sem unnið er að í þjóðlöndunum. Ennfremur munum við gera sameiginlegar skýrslur og setja af stað aðgerðir þar sem það hentar. Nú verður sett af stað rannsókn á því hvaða áhrif hnattræn hlýnun um 2 gráður myndi hafa á Norðurlöndin með tilliti til veikleika, áhrifa og aðlögunar að loftslagsbreytingum. Á grundvelli niðurstöðu hennar munu umhverfisráðherrarnir meta þörfina á enn frekari rannsóknum og sameiginlegum aðgerðum.